Sarjakuvamuotoon dokumentoitua ajattelua 22.1. ja 25.1. yhteissuunnittelun työpajojen viitoittamana

Suunnittelu ja toteutus **Jari Koskinen**

Tiedätkö sä, mistä tässä tulevaisuushöpötyksessä oikein on kyse?
Joo, ei tämä ole vaikeaa. Mä voin valaista sua avainkäsitteistä.

Katsoppas näitä!

Käsitteet

MEGATRENDI

Megatrendi yleinen kehitysuunta tai laaja muutosten kaari, joka tapahtuu maailmanlaajuisesti. Megatrendi on makrotason ilmiö, jolla odotetaan olevan suuria ja pitkäaikaisia vaikutuksia yhteiskunnassa. Kaupungistuminen ja digitalisaatio ovat tällä hetkellä eräitä megatrendejä.

TRENDI, MUUTOSILMIÖ

Trendi on suuntaus, virtaus tai muutoksen kaava. Se tarkoittaa pitkän ajanjakson kuluessa tapahtuvaa muutosta johonkin tiettyyn, selkeästi näkyvissä olevaan suuntaan. On erotettavissa voimistuva ja heikkenevä muutosilmiö.

MUUTOKSEN AJURIT, MUUTOSVOIMAT (Driving Forces)

Muutosvoimat voivat olla eräänlaisia yhteiskunnassa, organisaatiossa tai yksittäisillä toimijoilla olevia, tähän aikaan ja tapoihin liittyviä perususkomuksia: Ne voivat olla käsityksiä asioiden nykytilasta tai esimerkiksi sellaisia ilmiöitä, joita pidämme oikeana ja totena ilman, että asioita olisi yhteiskunnassa juurikaan analysoitu, saati kritisoitu. Muutosvoimat voidaan usein esittää lauseen tai väittämän muodossa ja nämä väittämät ilmaisevat yleistä käsitystä jostain olemassa olevasta asiantilasta. Tällaisia muutosvoimia ovat esimerkiksi sellaiset uskomukset kuin ”talouskasvu on tärkeä yhteiskunnallinen tavoite tulevaisuudessakin” tai ”tasaavaan aluepolitiikkaan ei ole paluuta”,

HEIKKO SIGNAALI

Heikko signaali on ensimmäinen ilmaus muutoksesta – tulevan laajemman muutoksen ensioire – tai se voi olla juuri se sysäys, joka muuttaa tapahtumien kulkua ratkaisevasti erilaiseen suuntaan

VILLI KORTTI

Yllättävästi ilmaantuva muutostekijä, joka muuttaa tapahtumisen kehityskulun epävarmaksi. Villin kortin ominaisuuksiin kuuluu se, että sen tapahtumisen todennäköisyys on matala, mutta jos/kun se tapahtuu, sen vaikutukset tulevaan kehitykseen ovat huomattavat.

EPÄJATKUVUUS

Ilmiön laadun tai kehityssuunnan yleensä yhtäkkinen, jyrkkä muutos.

EDELLÄKÄVIJÄ-ANALYYSI

Asiantuntijamenetelmä, jossa tarkastellaan jonkin asian, toimintamuodon, ilmiön tms. ensimmäisenä esiin tuoneen henkilön tai organisaation toimintamalleja ja -ideoita.

https://tulevaisuus.fi/kasitteet/

Ei mene nyt jakeluun, mitä tarkoittaa käytännössä? Onko meillä jokin kristallipallo tässä vai?
Ei nyt ihan. Tulevaisuuden ennakoinnissa voi käyttää vaikkapa Futures Platformia. Annas kun mä näytän.

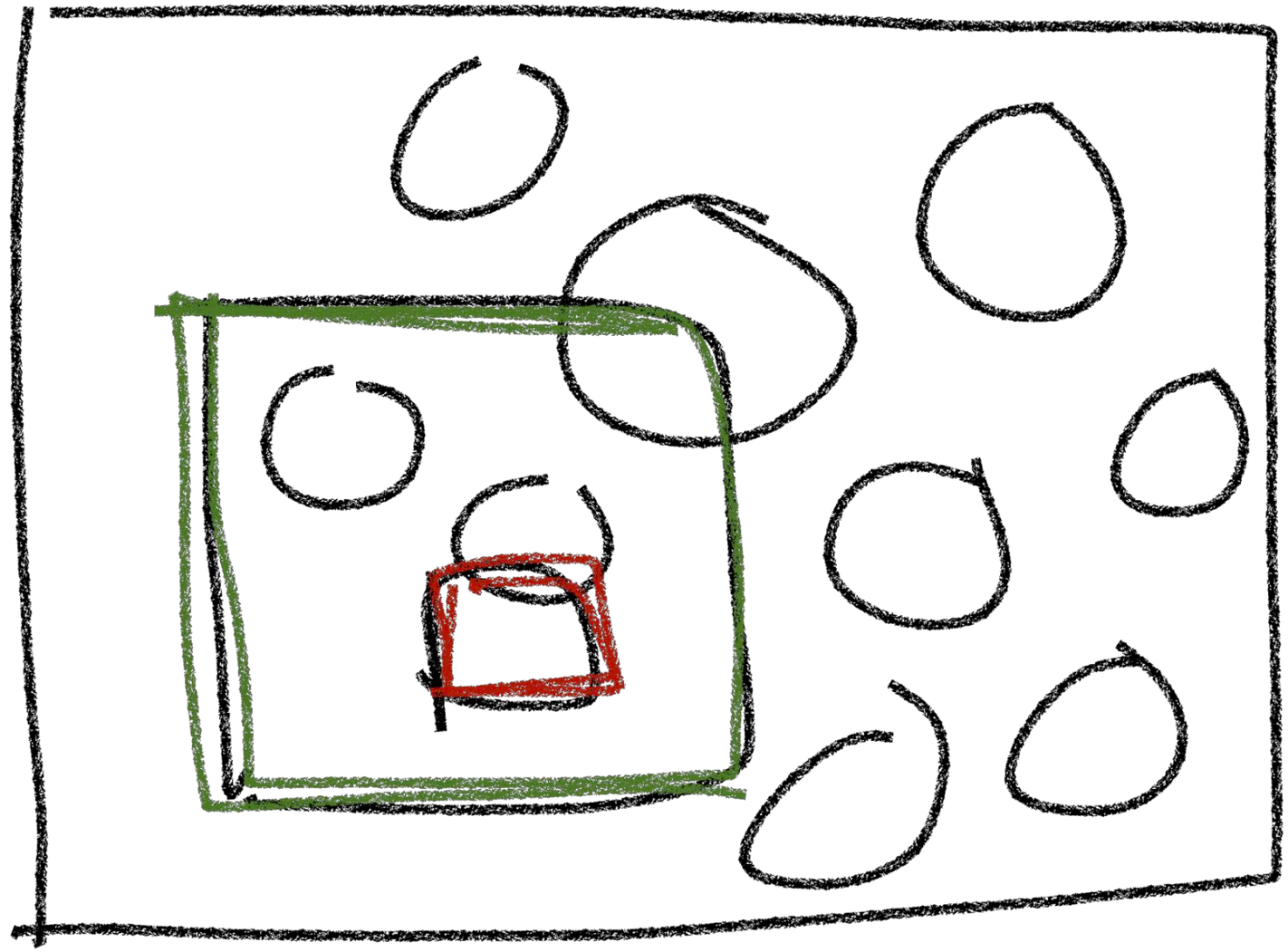

Toimiala

Ammattiala

Muutosilmiö

Ensin pitää ymmärtää, että ihmisillä on taipumus seurata vain oman ammattialansa tai toimialansa asioita. Tämä johtaa siihen, että samat jutut kiertävät kehää, eikä oikein mitään uutta tule esille. Koko toimintaympäristön seuraaminen ja analysointi monipuolistaa kaikkea suunnittelua ja päätöksentekoa.

Koulutuksen kehittäminen

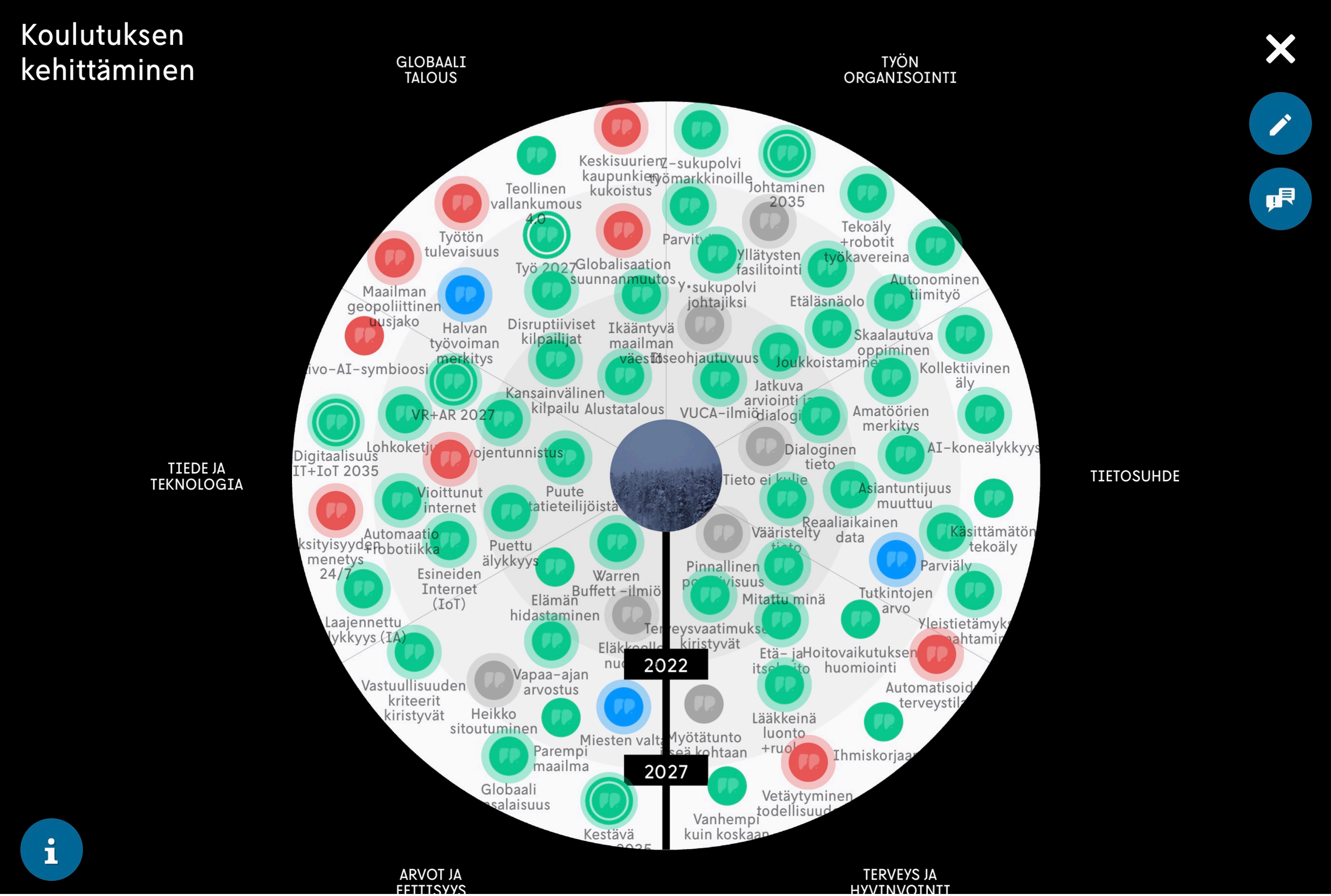

Tähän näkymään fasilitoija kokosi osallistujien äänestystä varten kymmeniä vahvistuvia ja heikkeneviä muutosilmiöitä, heikkoja signaaleja, villejä kortteja (Futures Platformin arkistosta löytyy yhteensä noin 500 muutosilmiötä, villiä korttia ja heikkoa signaalia) - futuresplatform.com

Disruptiiviset kilpailijat

VAHVISTUVA |

Äänestä 4 0 4

Markkinat sekoittuvat, jakautuvat ja uudelleen yhdistyvät ennennäkemättömällä vauhdilla. Keskeinen syy tähän on se, että olemassa oleville markkinoille saapuu uudenlaisia kilpailijoita, joiden toimintatavat ja näkemykset poikkeavat totutuista. Esimerkkeinä tästä ovat Amazon ja Tesla, jotka muokkasivat omia alojaan pysyvästi ja etsivät aktiivisesti uusia kasvualoja. Tämä aiheuttaa yhä suurempia ja yllättävämpiä häiriöitä totutuissa käytänteissä ja asetelmissa.

Ennen toista työpajaa 25.1. osallistujia pyydettiin äänestämään niistä muutosilmiöistä, villeistä korteista ja heikoista signaaleista, jotka osallistujan mielestä eniten vaikuttavat koulutuksen kehittämiseen ja opetuksen suunnitteluun - futuresplatform.com

Jatkuva arviointi ja dialogi

VAHVISTUVA |

Äänestä 3 0 3

Yhä useampi organisaatio on luopunut tai on luopumassa kehityskeskusteluista ja määrällisestä suorituksen mittaamisesta. Tilalle tulevat jatkuva vertaisarviointi, itsearviointi sekä dialogi.

Managing more effectively with Continuous Performance Management, SAP SuccessFactors

Tuoreet uutiset (engl.)

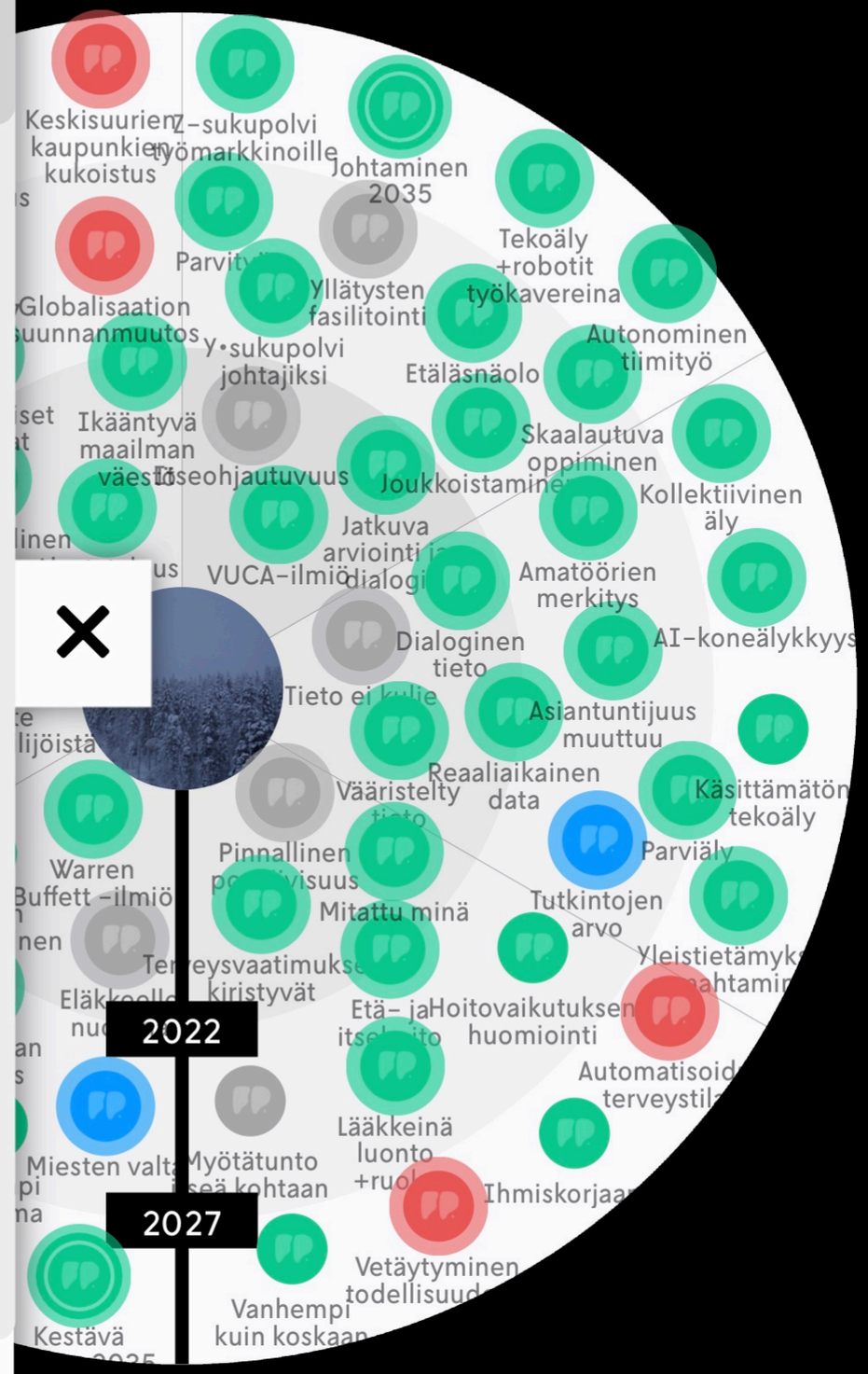

Äänestetyt ilmiöt, villit kortit ja heikot signaalit otettiin mukaan käytännön kehittämistyöhön 25.1. yhteissuunnittelun työpajassa - futuresplatform.com

Skaalautuva oppiminen

VAHVISTUVA |

Äänestä 5 0 5

Työn murroksen edetessä oppiminen skaalautuu eli laajenee, monipuolistuu sekä kytkeytyy yhä vahvemmin luonnolliseksi osaksi organisaation jokapäiväistä toimintaa. Erityisesti isojen yritysten osalta haasteiksi nousevat ketterä mukautuminen, nopea ja kumulatiivinen oppiminen sekä niitä kannustavan työyhteisön rakentaminen.

The (Painful) Big Shift to Meaningful Work, John Hagel, i4j/ Galactic Public Archives

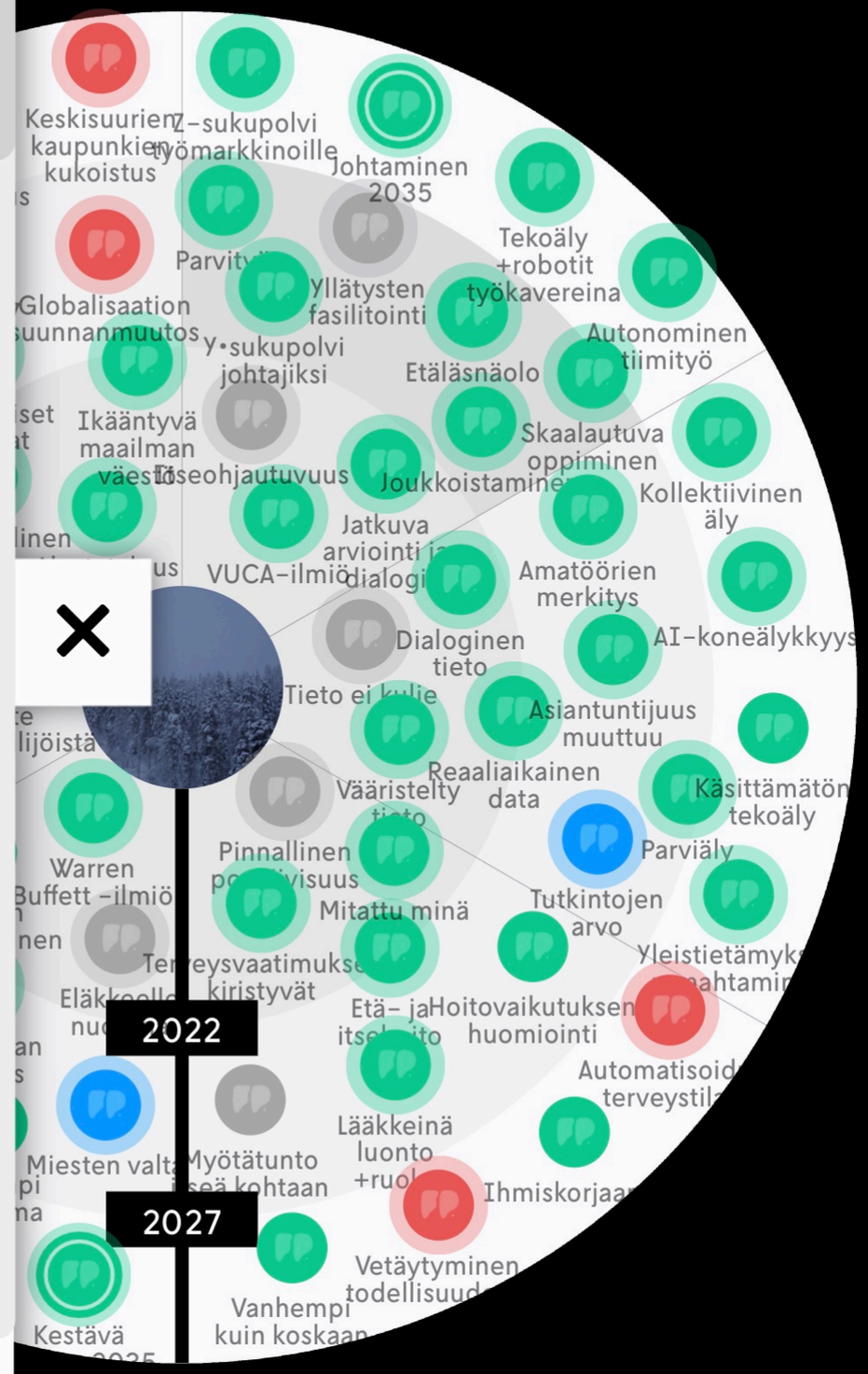

FEETTISYYS

Äänestetyt ilmiöt, villit kortit ja heikot signaalit otettiin mukaan käytännön kehittämistyöhön 25.1. yhteissuunnittelun työpajassa - futuresplatform.com

ÄÄNET	YHTEENVETO

Ilmiöiden järjestys: äänten summa > plus-äänten määrä > aakkosjärjestys

Vapaa-ajan arvostus	8	(↑8 ↓0)
Laajennettu älykkyys (IA)	7	(↑7 ↓0)
Automaatio +robotiikka	6	(↑6 ↓0)
Etäläsnäolo	6	(↑6 ↓0)
Alustatalous	5	(↑6 ↓1)
Ikääntyvä maailman väestö	5	(↑5 ↓0)
Reaaliaikainen data	5	(↑5 ↓0)
Skaalautuva oppiminen	5	(↑5 ↓0)
Tekoäly +robotit työkavereina	5	(↑5 ↓0)
Työtön tulevaisuus	5	(↑5 ↓0)
VUCA-ilmiö	5	(↑5 ↓0)
Vetäytyminen todellisuudesta	5	(↑5 ↓0)
Asiantuntijuus muuttuu	4	(↑4 ↓0)
Disruptiiviset kilpailijat	4	(↑4 ↓0)

Nämä ilmiöt, villit kortit ja heikot signaalit arvioitiin ryhmätyössä ja niistä valikoidut pääsivät sitten mukaan johtopäätöksiin - futuresplatform.com

No nyt ymmärsin. Tuodaan ihmiset jatkuvasti yhteen pohtimaan ja suunnittelemaan tulevaa. Yhdistetään tulevaisuuden ennakointi ja yhteissuunnittelu. Annas kun kerron sulle lisää!
Mä en niinkään tuota yhteissuunnittelua ymmärrä. Valaise mua.

MITÄ HYÖTYÄ ON TULEVAISUUSTIETOISESTA YHTEISSUUNNITTELUSTA?

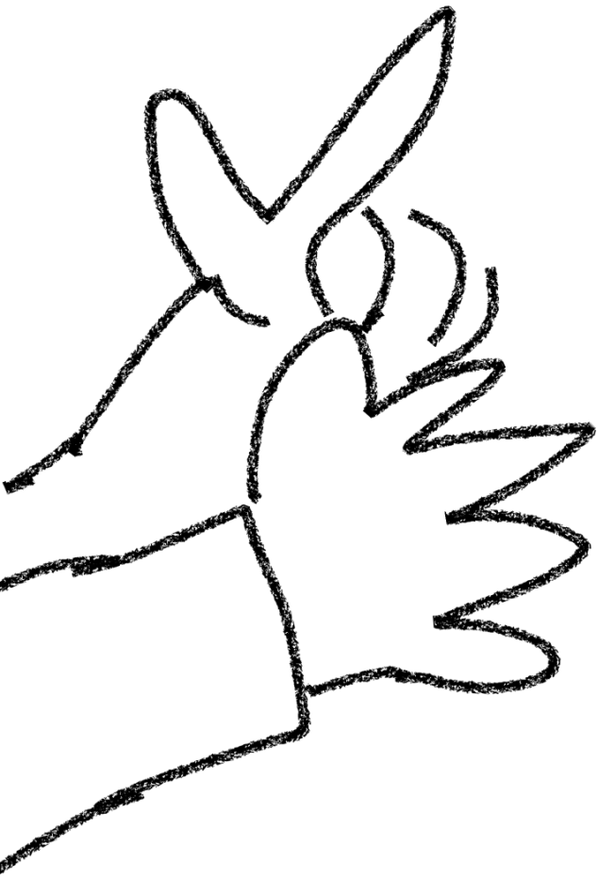

- oma **osallisuus kasvaa** yhteiseksi hyväksi
- **yhteinen, jaettu ymmärrys** tulevaisuuden uhista, mahdollisuuksista ja tavoitteista
- parempaa ja tiiviimpää **yhteistyötä** ja syvempää **dialogia**
- **oppivan yhteisön** jäsenenä mahdollisuus kukoistaa sekä jakaa tietoa ja osaamista
- jatkuvaa **ennakointia** ja luovaa **ongelmanratkaisua** yhdessä
- kaikkien **turvallisuuden tunne** lisääntyy tulevaisuuden haasteiden ja mahdollisuuksien ymmärtämisen myötä
- yhteisö **kasvaa tiiviisti yhteen**
- **tehokas ja tuloksellinen työtapa**

Katsotaan ensin, mitä hyötyä siitä on kun tehdään säännöllisesti yhdessä yhteissuunnittelua. Ja yhdistetään tulevaisuuden ennakointi vielä mukaan siihen.

Tulevaisuustietoisen yhteissuunnittelun 20 periaatetta

- olen oma-aloitteinen, aktiivinen ja otan vastuuta
- ajattelen itse, yhdessä ja TOISIN
- olen avoin yhteistyölle ja uuden oppimiselle
- pyrin aidosti kuuntelemaan ja ymmärtämään ihmisiä
- kannustan, innostan ja tuen inhimillisesti muita
- heittäydyn luomaan ja kokeilemaan uutta
- sallin virheet, keskeneräisyyden ja moniäänisyyden
- toimin ratkaisukeskeisesti yhdessä muiden kanssa
- pyrin uuden tiedon, osaamisen ja yhteisen ymmärryksen synnyttämiseen oppivan yhteisön jäsenenä
- johdan fasilitoidusti ja pedagogisesti viisaasti
- ymmärrän olevani tärkeä osa joukkoälyä
- tiedän, että DIALOGI muiden kanssa kasvattaa ja kehittää
- mitä tahansa suunnittelen tai päätän, peilaan sitä TULEVAISUUTEEN!
- teen työtä joustavasti YHDESSÄ JA YHTEISTYÖSSÄ!
- voin koska tahansa vaihtaa kantaani, jos joku perustelee paremmman
- osaan antaa ja vastaanottaa perusteltua kritiikkiä
- osaan toimia tilannetietoisesti
- olen empaattinen ja sympaattinen
- pyrin kutsumaan kaikki mukaan, en sulkemaan pois
- osaan tehdä töitä erilaisten ihmisten ja osaajien kanssa

Mikäli käytät yllä olevaa listausta, ole hyvä ja viittaa akateemisen käytännön mukaisesti Jari Koskiseen (Alternative Futures / Futures Platform)

Tämä listaus kertoo paljon tulevaisuustietoisen yhteissuunnittelun arvomaailmasta ja käytännön tekemisestä. Lista on syntynyt kymmenien työpajojen joukkoälyn tuloksena.

EI TÄLLAISTA

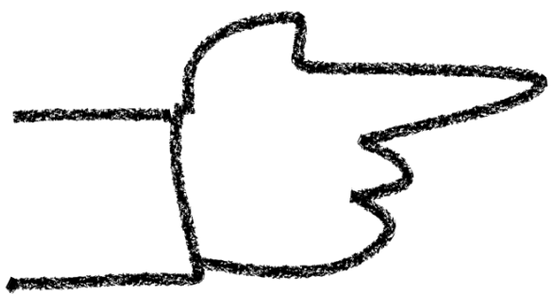

Samalla on hyvä tunnistaa, millainen tekeminen on alan ammattinäkökulmasta ongelmallista – toimintaa, joka on kenties nimetty yhteissuunnitteluksi mutta jolla on vain vähän tekemistä ammattitaitoisen osaamisen kanssa:

– löysät keskustelut, pinnallinen moderointi
– pönöttävät paneelit, joissa ei synny dialogia
– keskittyminen menetelmiin, ei osaamiseen ja sisältöön
– tilaisuudet, joissa johtaja tai fasilitoija puhuu, muut kuuntelevat
– kuvitelma siitä, että kokous on yhteissuunnittelun työpaja
– työpajat, joissa on työelämän teatteria, näennäistekemistä, josta ei seuraa mitään
– työpaja, joka on kyllästetty business-puheella tai taidehörhöilyllä.

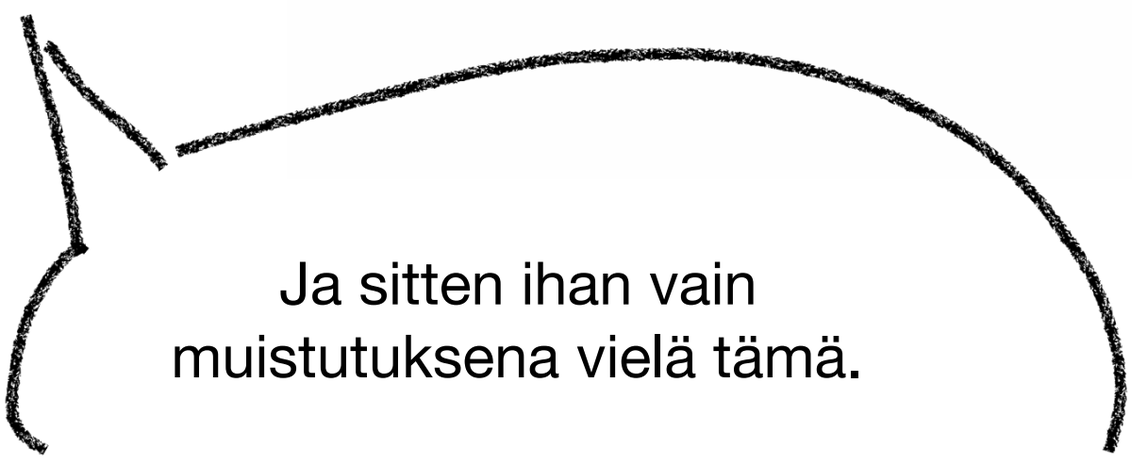

No millaisia tehtäviä se fasilitoija Koskinen teillä teetti?
Mä olin mukana kummassakin työpajassa. Voin kertoa.

Yksilötehtävä

Kerro vähintään kolme havaitsemaasi heikkoa signaalia esimerkkien viitoittamana. Kirjoita heikkojen signaalien nimi ja kuvaus post-it -lapuille. Heikoilla signaaleilla tulisi olla jokin yhteys koulutuksen kehittämiseen.

HEIKKO SIGNAALI

Heikko signaali on ensimmäinen ilmaus muutoksesta – tulevan laajemman muutoksen ensioire – tai se voi olla juuri se sysäys, joka muuttaa tapahtumien kulkua ratkaisevasti erilaiseen suuntaan

Ennakointia ja yhteissuunnittelua yhdistävässä työssä on tärkeää saada esiin a) yksilön näkemykset ja osaamiset, b) ryhmien dialogin kautta syntyneet tulokset ja c) kaikkien analyysi yhdessä. Aloitetaan henkilökohtaisesta tehtävästä.

Ryhmätyöt

1-2) Kootkaa ja analysoikaa **heikot signaalit,** kehittäkää ryhmässä niitä lisää. Analysoikaa, mikä vaikutus niillä on opetuksen kehittämiseen. Listatkaa johtopäätökset. Kehittäkää tehdyn työn perusteella uusia ideoita:

- Toimintatapojen kehittämiseen
- Opetusohjelman moduuleiksi
- Oppiaineiksi
- Aluekehitykseen

Luetelkaa ja analysoikaa lisäksi esille nousseet **osaamistarpeet.**

Yli 80 ihmistä jaettiin kymmeneen ryhmään. Jokaisella niistä oli oma tehtävänsä. Juuri tämä tekee yhteissuunnittelusta tehokasta: samaan aikaan eri ryhmät voivat pohtia eri teemoja kuitenkin kokonaisuuteen liittyen.

Ryhmätyöt

3) Tunnista **haittaavana samanlaisena toistuva** ammattikorkeakoulujen, opetuksen suunnittelun, oman alasi piiristä sekä aluekehittämisestä.

Kun samanlainen on tunnistettu, ideoi miten voisi tehdä eri tavalla?

- Toimintatapojen kehittämiseen
- Opetusohjelman moduuleiksi
- Oppiaineiksi
- Aluekehitykseen

Luetelkaa ja analysoikaa lisäksi esille nousseet **osaamistarpeet.**

Samat jutut kiertävät kehää, eikä mitään uutta tule esille.
Onko tuttua? Osa samana eri syistä toistuvasta on
haitallista, ja jarruttaa dynaamista kehittämistä.

Ryhmätyöt

4) Kuvailkaa **10 muutoksen ajuria** ja analysoikaa niiden vaikutus
- Toimintatapojen kehittämiseen
- Opetuksen suunnitteluun
- Opetusohjelman moduuleiksi
- Osaamistarpeisiin
- Aluekehitykseen

Luetelkaa ja analysoikaa lisäksi esille nousseet **osaamistarpeet.**

Muutoksen ajureita on tärkeää analysoida muutosilmiöiden, villien korttien ja heikkojen signaalien lisäksi.

Ryhmätyöt

5) Analysoikaa Yrjö Myllylän esityksen **heikot signaalit ja muutosilmiöt** (trendit). Listatkaa johtopäätökset. Kehittäkää tehdyn työn perusteella uusia ideoita:
- Toimintatapojen kehittämiseen
- Koulutusohjelmiksi
- Opetusohjelman moduuleiksi
- Oppiaineiksi
- Aluekehitykseen

Luetelkaa ja analysoikaa lisäksi esille nousseet **osaamistarpeet.**

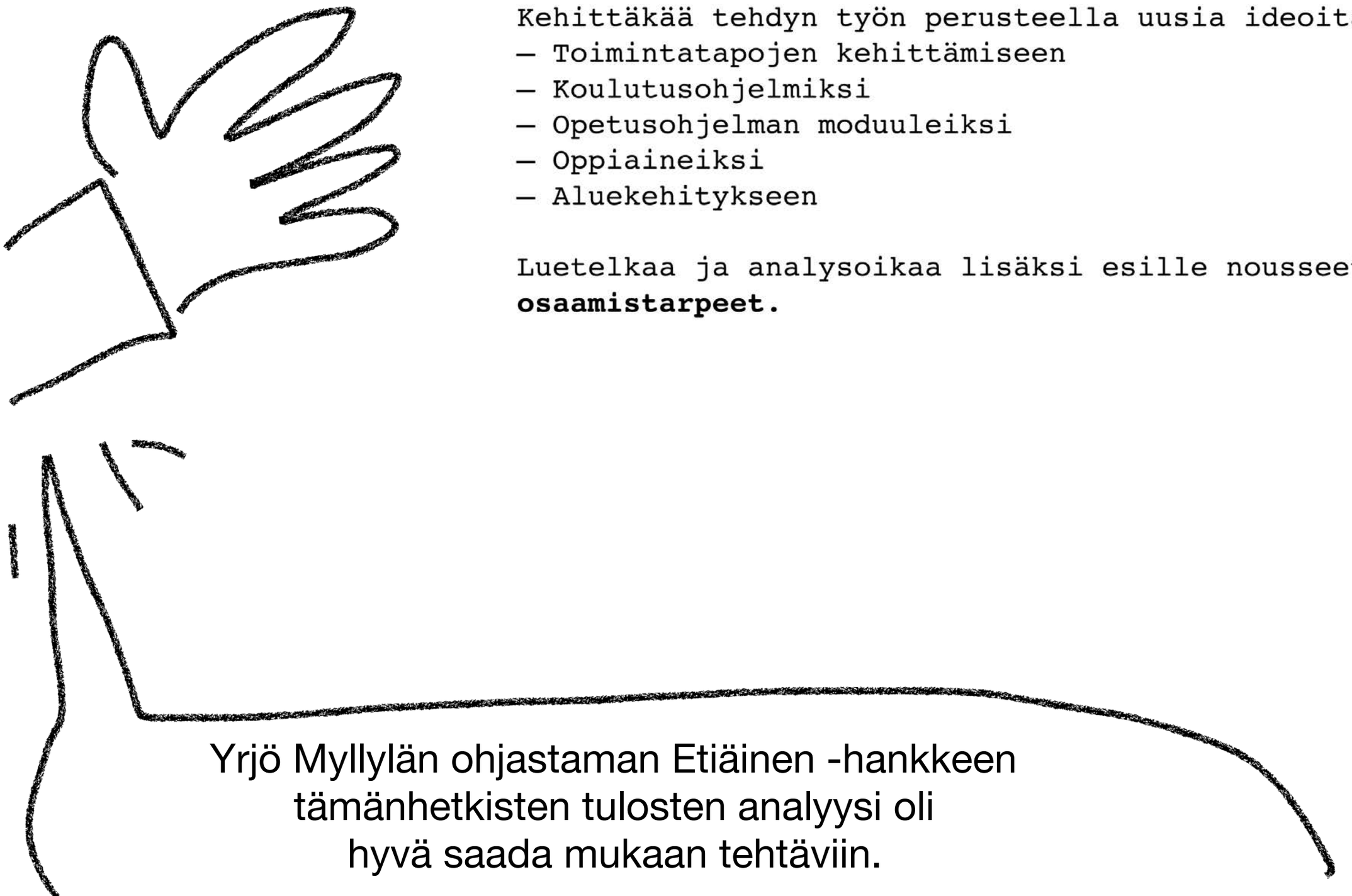

Ryhmätyöt

6) Analysoikaa ryhmälle annetut muutosilmiöt. Luokaa niiden pohjalta **konsepti ja brändi** uudeksi opetusohjelmaksi. Vastatakaa kysymyksiin: Mitä, miten, miksi, kenelle, keiden kanssa.

Lopuksi luonnostelkaa uuden opetusohjelman sisältö.

Tässä yhteydessä oli tärkeää pohtia myös vetovoimatekijöitä suhteessa muutosilmiöihin ja sisältöihin. Millainen koulutus on vetovoimaista?

Ryhmätyöt

7-8) Analysoikaa ryhmälle annetut muutosilmiöt: mikä vaikutus niillä on opetuksen kehittämiseen. Listatkaa johtopäätökset. Kehittäkää tehdyn työn perusteella uusia ideoita:

- Toimintatapojen kehittämiseen
- Koulutusohjelmiksi
- Opetusohjelman moduuleiksi
- Oppiaineiksi
- Aluekehitykseen

Luetelkaa ja analysoikaa lisäksi esille nousseet **osaamistarpeet.**

Tämäkin tehtävä on aika vaativa annettuun aikaan nähden, mutta hyvin ryhmät selvisivät siitä. Ja keskustelu oli erinomaista.

Ryhmätyöt

9-10) Analysoikaa ryhmälle annetut muutosilmiöt: mikä vaikutus niillä on opetuksen kehittämiseen. Listatkaa esille nousevat **osaamistarpeet.** Valitkaa niistä keskeisin osaamistarve. Luokaa tehdyn työn perusteella **osaamisen kypsyyskuvaus** aikaisemmin esitetyn portaikko-mallin mukaisesti.

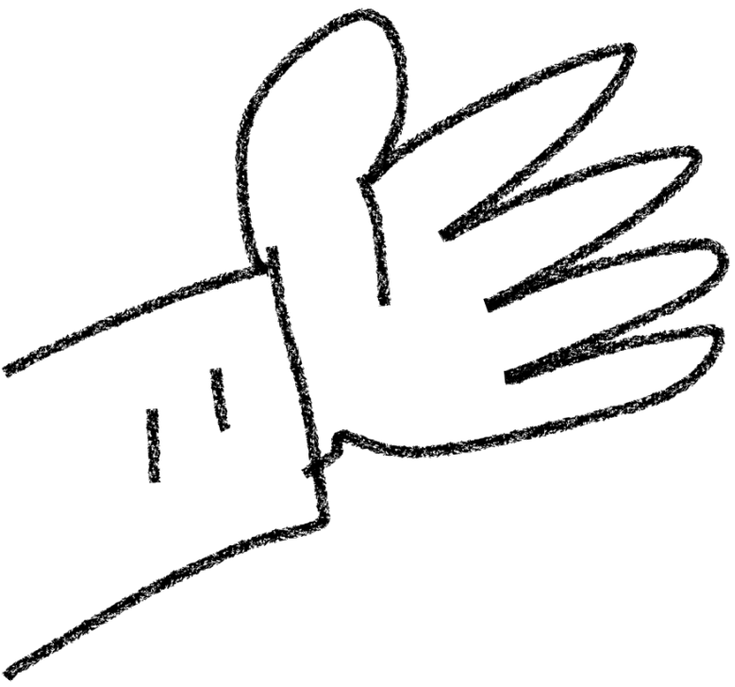

Usein tulevaisuuden ennakointi jää höttöiseksi yläpilveksi, jos emme yhdistä näkemystä ja ennakointitietoa käytäntöön. Yksi hyvä tapa on pohtia jonkin osaamisen kypsyyskuvauksen portaat lisätäksemme yhteistä ymmärrystä.

(R)EVOLUUTIO

2

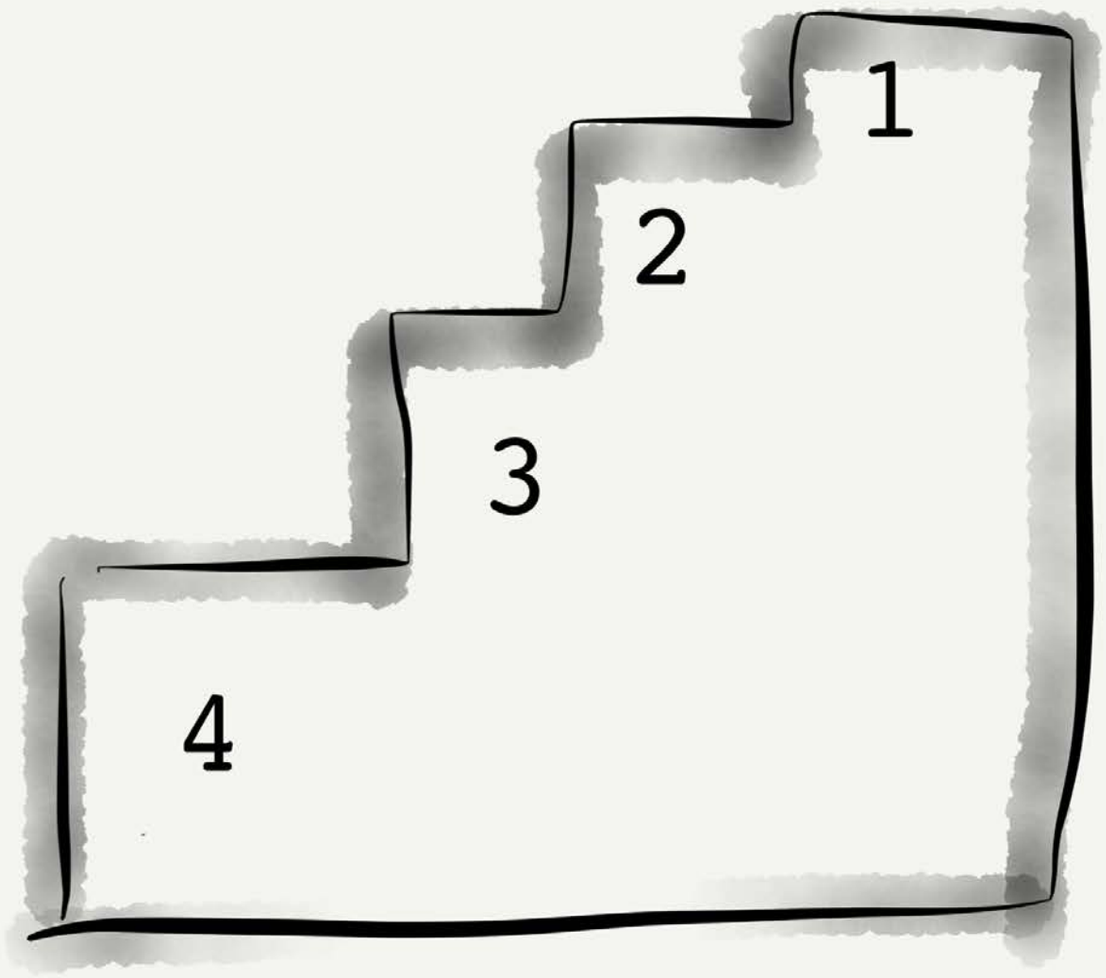

ESIMERKKI: osaamisen evoluutiokuvauksen kypsyystarkastelussa ensimmäisellä tasolla asiakas voi antaa palautekoneessa hymynaaman. Toisella tasolla hänelle lähetetään kysely. Kolmannella tasolla hän voi osallistua asiakasraatiin. Neljännellä tasolla hänellä on mahdollisuus osallistua palveluiden kehittämiseen jatkuvasti.

Tässä on yksi käytännönläheinen esimerkki,

joka kuvittaa sitä mitä ryhmissä tulisi tehdä.

Ryhmät

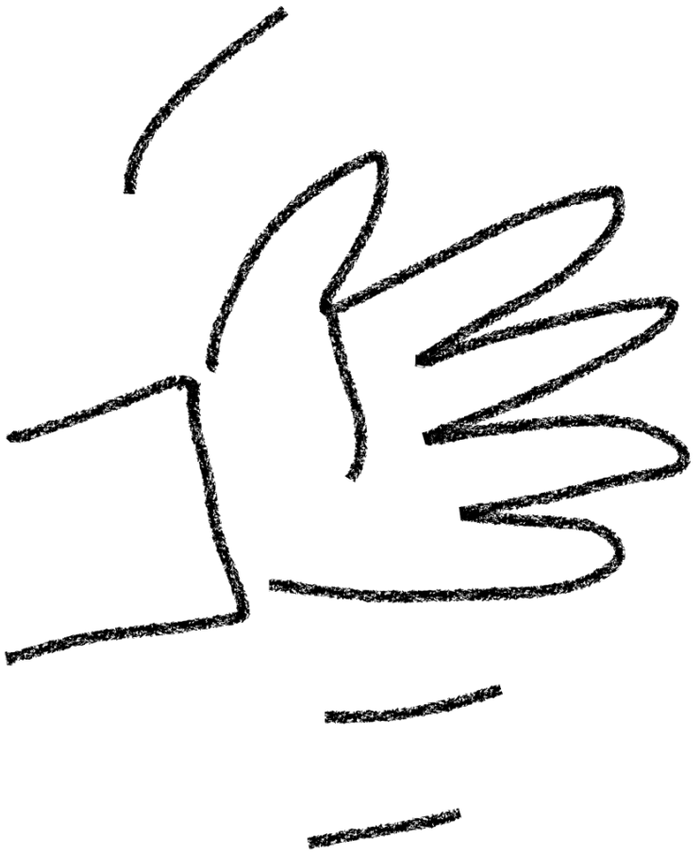

1. 15 **yhdessä työskentelyn periaatetta ja uutta toimintapaa** TOISIN ajateltuna (läpileikkaavana koko XAMK:iin)
2. Viisi **vetovoimaista koulutusmoduulia** kuvattuna keskeisine sisältöineen
3. **Heikot signaalit, villit kortit, disruptiot ja muutosilmiöt** kuvattuna ja analysoituna
4. Viisi uutta **vetovoimaista opetusohjelmaa kuvattuna** keskeisine sisältöineen
5. 10 **strategista linjausta** koulutuksen kehittämiseen

Toisena päivänä 25.1. työskentelimme sitten konkretian parissa. Ryhmätöissä keskityttiin vastaamaan näihin viiteen kysymykseen. Tuloksena viisi vakuuttavaa presentaatiota hienosti esitettynä.

Mistä noi tulokset löytyvät?
Tulosaineistoja voi kysyä: yrjo.myllyla@xamk.fi tai sini.taimela@xamk.fi

Millaista palautetta annettiin?
Palaute oli erinomaista. Parannettavaa löydettiin tiloista, alun puheenvuorojen pituudesta, ja siitä että olisi voinut paremmin kertoa mitä jatkoa seuraa.

Osaava ja innostava vetäjä.

TOSI INNOSTAVAA IDEOINTIA!

PALJON AJATELTAVAA

LISÄÄ TÄLLAISTA!

SPONTAANI KANNUSTAVAA & IHANAN POSITIVISIA LÖYDÖKSIÄ JA INNOA KEHITTÄÄ PALVELUITA

Wi hyvä päivä paljon tuloksia kokonaisesti luottoon!

- Ryhmien tehtävät mielenkiintoisia.

Innostava, osallistava ote, ajatuksia herättävä

LISÄÄ aikaa kun päästiin asiaan

Tila järjestely ei ollut oikein toimiva

JATKOSTA SOPIMINEN

- HYENOA TEKEMISTÄ
- KOMPPANIAN PÄÄLLIKKÖ JÄMÄKKÄ

Oliko Koskisella vinkkejä jatkoa varten?
Jep. Hän korosti ennakointi- ja muutoskyvykkyyden merkitystä.

Ennakointi- ja muutoskyvykkyys

Voit lukea lisää Jari Koskisen, Jari Kaivo-ojan ja Sam Inkisen artikkelista, miten muutosilmiöt VUCA ja MONUMENTTI vaikuttavat kehittämiseen ja siitä miksi ennakointi- ja muutoskyvykkyys on tärkeää: https://www.haus.fi/Ajankohtaista/Uutiset/ArticleID/363/Miksi-tarvitsemme-ennakointi-ja-muutoskyvykkyyttä-Uusi-valmennusohjelma-tarjolla

Lopuksi vielä yksi huomio siitä, miksi erityisesti tulevaisuuden luova kuvittelu on tärkeää tulevaisuuden systemaattisen ennakoinnin lisäksi.

Grindhouse Wetware
18. tammikuuta 2018 ·

This guy gets it.

Mistä ton Koskisen saa kiinni?

Laitan tähän yhteystiedot

Jari Koskinen
+358 45 604 9881
jari.koskinen@alternativefutures.fi

Alternative Futures - alternativefutures.fi

Futures Platform - futuresplatform.com

SID Group - sid-group.org

Psst. Muista, että horisontissa siintää paljon muutakin kuin digitalisaatio ja globalisaatio. Satoja megatrendejä, muutosilmiöitä, villejä kortteja ja heikkoja signaaleja tulisi jatkuvasti analysoida ja pohtia yhteissuunnittelun keinoin miten ne vaikuttavat omaan toimintaan.